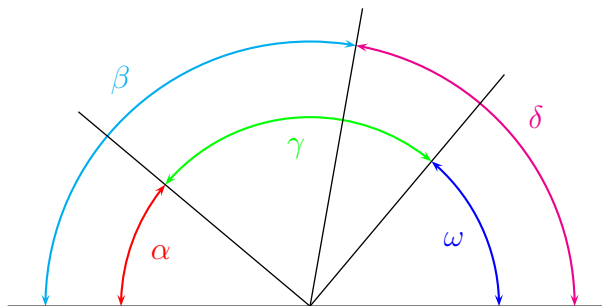

MNK – Izmerjeni koti:

Merili smo kote, kot prikazuje slika 1. Vrednosti kotov so: $\alpha = 60.0^\circ$, $\beta = 95.0^\circ$, $\gamma = 90.0^\circ$, $\delta = 80.0^\circ$ in $\omega = 35.0^\circ$. S posredno in direktno metodo izravnajte kote, če so vsi opazovani z enako natančnostjo in so medseboj nekorelirani.

Slika 1: Shema izmerjenih kotov

Direktna metoda

Izravnava po direktni metodi sledi vsem korakom, ki so prikazani v dokumentu [MNK-SistemEnacb.pdf](#), kakor tudi v vseh do sedaj rešenih nalogah. Zato v tem dokumentu ne bomo podajali podrobnih navodil, ampak samo nastavitve naloge.

1. Iz podatkov naloge sestavimo vektor opazovanj $\mathbf{l}$ in matriko uteži $\mathbf{P}$ (izračunamo uteži opazovanj). Nastavimo n , n_0 in r .

Število opazovanj $n = \underline{\quad}$. Vektor opazovanj $\mathbf{l}$ je oblike:

$$\mathbf{l} = \begin{bmatrix} \alpha \\ \beta \\ \gamma \\ \delta \\ \omega \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \underline{\quad}^\circ \\ \underline{\quad}^\circ \\ \underline{\quad}^\circ \\ \underline{\quad}^\circ \\ \underline{\quad}^\circ \end{bmatrix} \quad (1)$$

Opazovanja so enake natančnosti in medseboj nekorelirana, torej velja:

$$p_\alpha = \underline{\quad} \quad p_\beta = \underline{\quad} \quad p_\gamma = \underline{\quad} \quad p_\delta = \underline{\quad} \quad p_\omega = \underline{\quad} \quad (2)$$

Določiti je potrebno minimalno število opazovanj za izračun naloge, ki je $n_0 = \underline{\quad}$. Število nadštevilnih opazovanj je potem $r = \underline{\quad}$. Kako ugotoviti, koliko je n_0 ? Iz slike 1 je vidno, da imamo horizontalno linijo, ki dejansko predstavlja iztegnjen kot (180°). Vprašanje pa je, koliko kotov moramo izmeriti, da bodo vse tri smeri (navzgor) določene enolično... Ali je odgovor na dlani?

2. Sestavimo r pogojnih enačb - vsako nadštevilno opazovanje nam omogoča sestavo dodatne pogojne enačbe med opazovanji.

Število pogojnih enačb je $r = \underline{\quad}$, v katerih nastopajo le izravnana opazovanja in konstante. Kako dobiti pogoje, katere morajo biti izpolnjevati? Vidimo, da se merjeni koti med seboj prekrivajo, nekateri pa skupaj tvorijo iztegnjeni kot.

3. V pogojnih enačbah vsa izravnana opazovanja $\hat{l}_i$ nadomestimo z zvezo $\hat{l}_i = l_i + v_i$ ($i = 1, 2, \dots, n$).
4. Izpostavimo r popravkov v odvisnosti od ostalih n_0 popravkov.
5. Nastavimo karakteristično funkcijo Φ .
6. V karakteristični funkciji Φ izpostavljenih r popravkov nadomestimo z n_0 ostalimi popravki.
7. Iščemo najmanjšo vrednost karakteristične funkcije Φ .
8. Rešimo sistem n_0 enačb v katerih nastopa n_0 popravkov in dobimo njihove vrednosti.
9. Rešene popravke uporabimo za izračun ostalih r popravkov.

Vsi popravki so:

$$\begin{aligned} v_\alpha &= \text{---}^\circ \\ v_\beta &= \text{---}^\circ \\ v_\gamma &= \text{---}^\circ \\ v_\delta &= \text{---}^\circ \\ v_\omega &= \text{---}^\circ \end{aligned} \tag{3}$$

10. Pridobimo izravnane vrednosti opazovanj $\hat{\mathbf{l}}$.

$$\begin{aligned} \hat{\alpha} &= \text{---}^\circ \\ \hat{\beta} &= \text{---}^\circ \\ \hat{\gamma} &= \text{---}^\circ \\ \hat{\delta} &= \text{---}^\circ \\ \hat{\omega} &= \text{---}^\circ \end{aligned} \tag{4}$$

Posredna metoda

Tudi v primeri posredne metode bomo pokazali samo nastavek naloge.

1. Iz podatkov naloge sestavimo vektor opazovanj $\mathbf{l}$ in matriko uteži $\mathbf{P}$ (izračunamo uteži opazovanj). Nastavimo n , n_0 in r .

Število opazovanj $n = \text{---}$. Vektor opazovanj $\mathbf{l}$ je oblike:

$$\mathbf{l} = \begin{bmatrix} \alpha \\ \beta \\ \gamma \\ \delta \\ \omega \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \text{---}^\circ \\ \text{---}^\circ \\ \text{---}^\circ \\ \text{---}^\circ \\ \text{---}^\circ \end{bmatrix} \tag{5}$$

Opazovanja so enake natančnosti in medseboj nekorelirana, torej velja:

$$p_\alpha = \text{---} \quad p_\beta = \text{---} \quad p_\gamma = \text{---} \quad p_\delta = \text{---} \quad p_\omega = \text{---} \tag{6}$$

Minimalno število opazovanj za izračun naloge je $n_0 = \underline{\quad}$, število nadštevilnih opazovanj je $r = \underline{\quad}$.

2. Nastavimo $u = n_0$ neznank v funkcionalni model.
Izbrati moramo neznanke, kjer je število neznank enako $u = n_0 = \underline{\quad}$. Kaj nastaviti za neznanke? S katerimi koti bi popolnoma opisali geometrijo problema?
3. Sestavimo n enačb popravkov - za vsako opazovanje nastavimo svojo enačbo.
Vsa opazovanja povežemo z neznankami: vsako opazovanje ena enačba popravkov.
4. V enačbah popravkov vsa izravnana opazovanja $\hat{l}_i$ nadomestimo z zvezo $\hat{l}_i = l_i + v_i$ ($i = 1, 2, \dots, n$).
5. V vsaki enačbi popravek izpostavimo v odvisnosti od neznank, ki v enačbi nastopajo.
6. Nastavimo karakteristično funkcijo Φ .
7. V karakteristični funkciji Φ popravke nadomestimo z neznankami.
8. Iščemo najmanjšo vrednost karakteristične funkcije Φ .
9. Rešimo sistem u enačb v katerih nastopa u neznank, izračunamo vrednosti neznank.
10. Neznanke uporabimo za izračun popravkov, na osnovi sestavljenih enačb popravkov.

$$\begin{aligned}
 v_\alpha &= \underline{\quad}^\circ \\
 v_\beta &= \underline{\quad}^\circ \\
 v_\gamma &= \underline{\quad}^\circ \\
 v_\delta &= \underline{\quad}^\circ \\
 v_\omega &= \underline{\quad}^\circ
 \end{aligned}
 \tag{7}$$

11. Pridobimo izravnane vrednosti opazovanj $\hat{\mathbf{l}}$.

$$\begin{aligned}
 \hat{\alpha} &= \underline{\quad}^\circ \\
 \hat{\beta} &= \underline{\quad}^\circ \\
 \hat{\gamma} &= \underline{\quad}^\circ \\
 \hat{\delta} &= \underline{\quad}^\circ \\
 \hat{\omega} &= \underline{\quad}^\circ
 \end{aligned}
 \tag{8}$$